

ság tekintetében más magyar kommentár aligha vetekedhetett vele. Elterjedtsége és népszerűsége minden eddigi méretet meghaladott. A gyakorlat embere épügy megtalálta benne az őt érdeklő anyagot, mint az elméleti ember a szükséges tájékoztatást. A kommentár utóbb új kiadásban is megjelent, ami a perrendtartás újabb bírói gyakorlatának eredményeivel gazdagította az első kiadást. A bírói gyakorlat ismertetése terén jelentős szolgálatot tett, mint a „perjogi Döntvénytár” éveken át volt szerkesztője.

Mint bírót, ugyancsak a kiválóságok jellemezték. Tiszta iudicium, a tételes jog anyagának kivételesen széleskörű ismerete, a jogszabály élettél telített átértése és az evvel párosuló dogmatikai készség segítették munkájában.

Éveken keresztül tagja volt a bírói és ügyvédi vizsgabizottságnak és már mint a Kúria nyugalmazott bírója került el a Jogászegylet perjogi szakosztályának elnöki tisztebe.

Emlékét minden magyar jogász kegyelettel őrzi.

A Jogászegylet civiljogi szemináriumában Blau György előadása (okt. 21-én) „Hitelezési kötelezettség” cím alatt a következőket vázolta: A civiljog nem szokott senkit akarata nélkül kötelezni a mindig kockázatos hitelezésre. Sőt igyekszik a feleket minél gazdagabban felszerelni a hitelnnyújtásnak elkerülésére és a már adott hitelnek automatikus biztosítására alkalmas jogeszközökkel (exceptio non adimpleti contractus, visszatartási, megtartási, törv. zálog-, beszámítási jog stb.). Ritkák a hitelezésre, előbbteljesítésre ex lege kötelező jogtételek (pl. bérletnél, szolgáltatnál diszpozitív szabály, hogy a bért csak utólag lehet követelni). A praxis sem favorizálja a hitel kikényszeríthetőségét. Ma még bizonyos mértékben annak az elismertetéséért is küzdenünk kell, hogy az ügyletleg vállalt hitelezési kötelezettségek teljes mértékben érvényesíthetők legyenek. Győzött ugyan már az az elv, hogy a pactum de mutuo dando a kölcsön tényleges folyósítására is kötelez, nemcsak kártérítésre. De gyakorlatilag még mindig nagy nehézségekbe ütközik az a fél, aki szerződéses kölcsönnyerési igényét érvényesíti. Ezeket az előszerződési teóriából eredő, rudimentär nehézségeket ki kell küszöbölnünk. Elvégre a vállalt rizikó szempontjából a kölcsön ígérese sem aggályosabb, mint a vételár hitelezése. A hitelmegtagadás jogát a bonitáshiány kifogására kell korlátoznunk. Ez a kifogás az egységes karakterisztikonja minden alapú hitelnnyújtási kötelezettségnek. Természetesen el kell ismernünk az esetre is, ha a hitelképesség megrendülése a megállapodásor már fennforgott, de csak utóbb jutott a hitelt ígérő fél tudomására. Modern jogelmélet szerint az egész pactum de mutuo dando-féle konstrukciót, amely a főoka a kölcsön adására irányuló szerződések nehézkesebb kezelésének, el kell ejteni és a kölcsönt is konszenzuális szerződésként kell felfogni, mint a svájci törvény teszi. Ilyen felfogás mellett elesnének az abból

támasztható aggályok, hogy bírói gyakorlatunk a finanszírozási szerződést lényegileg még ma is kölcsönszerződésnek minősíti. Mindenesetre kívánatos azonban a tőkegazdálkodásban komoly funkciót betöltő finanszírozási szerződésnek önálló jellemvonásait, főleg a kölcsön elveitől mutakozó eltéréseit behatóan kidolgozni s a finanszírozó és a finanszírozott jogi pozícióit a jelenleginél megnyugtatóbban kiegyensúlyozni. Az előadást követő vitában dr. Proszwimmer Béla, ifj. dr. Nagy Dezső, dr. Gróh István s az elnöklő dr. Beck Salamon vettek részt.

IRODALOM.

Szászy István : Clearing- és fizetési egyezmények a nemzetközi fizetési forgalomban.

Szerző a bankszerű clearing, majd a békeszerződési clearing ismertetésén keresztül jut el a ma annyira aktuális áruforgalmi clearinghez, amellyel könyve első részében elméletileg foglalkozik, majd rátér az egyes országokkal szemben fennálló clearing és kompenzációs egyezmények ismertetésére, végül közli a Magyar Nemzeti Banknak a clearing és egyéb fizetési egyezményekre vonatkozó körleveleit teljes szövegükben. — A könyv 1936. július 1-ével zárul le, a szerző azonban a könyvhöz csatolt pótlásban az azóta keletkezett anyagot is feldolgozza. A mű nemcsak a jogi, hanem a kapcsolatos gazdasági kérdésekkel is foglalkozik; így az egyes országokkal kötött clearing-szerződések tárgyalásánál ismerteti főbb vonásaiban az illető országgal való gazdasági kapcsolatunkat és ily módon rajzolja meg a jogintézmények életbeli hátterét. — Szerző a clearingszerződésekkel nem rokon-szenvez; szükségintézményeknek tartja őket, amelyek a korlátozt devizaforgalmu országok devizahatóságainak kezét megkötötték és igen sok esetben lehetetlenné tették, hogy az illető országok oly árukat szerezzenek be, amelyekre tényleg szükségük van; ezzel szemben a kötött forgalmu ország kénytelen a vele clearing-szerződést kötő állam oly cikkeit is átvenni, amelyekre neki kevésbé van szüksége. — Ezzel szemben azonban Szászy is elismeri, hogy clearing hiányában a kölcsönös forgalom végeredményben megszűnnék. Szászy a clearing-rendszer felett előnyben részesíti a devizakompenzáció és a magánkompenzáció rendszerét, amelyekben a felárak kialakulása a kereslet és kínálat viszonyához képest történik. — Szászy nagy és érdekes bel- és külföldi anyag feldolgozásával ismerteti a clearingintézmény fejlődését, a magyar clearing-rendszerben 1933-ban és 1935-ben beállott változásokat, valamint a Nemzetek Szövetségének ankétját a clearing-kérdésről. — Ugyanígy alaposan és érdekesen foglalkozik Szászy a clearing-szerződések dogmatikájával is. — A békeszerződési clearing és a deviza-clearing közötti lényeges különbség Szászy sze-